

**UCHWAŁA NR XIV.153.2019
RADY GMINY DARŁOWO**

z dnia 19 listopada 2019 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Wsparcia i Aktywności Osób Starszych w Gminie Darłowo na lata
2019 – 2020**

Na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506, poz.1309, poz. 1696, poz. 1815) oraz art.17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1507, poz. 2245, poz. 1622, poz. 1690), po zasięgnięciu opinii Rady Seniorów Gminy Darłowo, **Rada Gminy w Darłowie uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje do realizacji Program Wsparcia i Aktywności Osób Starszych w Gminie Darłowo na lata 2019 – 2020 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Darłowo

Grzegorz Hejno

Załącznik do Uchwały
Nr XIV.153.2019
Rady Gminy Darłowo
z dnia 19 listopada 2019 r.

**Program Wsparcia
i Aktywności Osób Starszych
w Gminie Darłowo
na lata 2019-2020**

Darłowo 2019r.

Spis treści:

Wstęp	3
Rozdział I. Kontekst i diagnoza programu	4
I.1. Kontekst.....	4
I.2. Dane podstawowe.....	5
I.3. Osoby starsze w Polsce.....	7
I.4. Osoby starsze w Gminie Darłowo.....	8
Rozdział II. Formy pomocy dla seniorów	10
II.1. Usługi opiekuńcze.....	10
II.2. Dzienny Dom „Senior +” w Wiekowie	11
II.3. Programy i inicjatywy profilaktyki zdrowotnej i społecznej.....	12
II.4. Zespoły Śpiewaczy.....	15
II.5. Kluby Seniora.....	15
II.6. Koła Gospodyń Wiejskich	16
II.7. Koperta Życia	17
II.8. Place rekreacji ruchowej	17
II.9. Dofinansowanie imprez na rzecz seniorów.....	18
II.10. Rada Seniorów.....	19
Rozdział III. Misja, obszary działania, cele	21
III.1. MISJA	21
III.2. OBSZARY DZIAŁANIA.....	21
III.2.1. Obszar I: Profilaktyka zdrowotna	21
III.2.2. Obszar II: Infrastruktura i usługi socjalne	21
III.2.3. Obszar III: Aktywność seniorów i ich udział w życiu społecznym.....	22
III.2.4 Obszar IV: Integracja międzypokoleniowa	23
Rozdział IV. Wskaźniki	24
Rozdział V. Monitoring i ewaluacja	26
Podsumowanie.....	27
Bibliografia.....	28
Załączniki	30

Wstęp

Program Wsparcia i Aktywności Osób Starszych w Gminie Darłowo na lata 2019-2020, zwany dalej Programem, jest odpowiedzią Gminy Darłowo na zmieniającą się sytuację demograficzną i problem starzejącego się społeczeństwa. Program jest zgodny z celem strategicznym nr 2 Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Darłowo na lata 2014-2020, tj.: Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Adresatami Programu są osoby starsze z terenu wiejskiej gminy Darłowo.

Ustawa z dnia 11 września 2015r. o osobach starszych definiuje osobę starszą jako osobę, która ukończyła 60 rok życia.¹

W literaturze życie człowieka podzielone jest na kilka okresów: dzieciństwo, młodość, wiek dojrzały oraz wiek starczy i starość sędziwa. Starzenie i starość są nierozłączne. Starzenie się jest naturalnym, długotrwałym i nieodwracalnym procesem fizjologicznym, któremu podlegają wszystkie organizmy żywe, w tym człowiek. Zjawisko dokonuje się na płaszczyźnie biologicznej, psychicznej i społecznej.²

W konwencji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) okres starzenia się dzieli się na: starość wczesną (wiek podeszły) przypadającą na przedział wieku 60-74 lata, starość pośrednią (faza starości pełnej), do której zalicza się osoby mające 75-89 lat oraz starość późną (faza długowieczności), będącą udziałem tych, którzy ukończyli 90 lat i więcej.³

Program Wsparcia i Aktywności Osób Starszych w Gminie Darłowo ma na celu tworzenie warunków do działań promujących aktywność seniorów, zapewniających poczucie bezpieczeństwa oraz określa zadania mające na celu przystosowanie infrastruktury do potrzeb i możliwości osób starszych. Ma również na celu zmianę sposobu postrzegania seniorów przez społeczeństwo, w szczególności dzieci i młodzież.

Program powstał we współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie, Dziennego Domu „Senior +” w Wiekowie i Urzędu Gminy Darłowo z innymi jednostkami organizacyjnymi Gminy oraz organizacjami pozarządowymi realizującymi działania na rzecz środowiska senioralnego.

---

¹ Ustawa z dn. 11 września 2015r. o osobach starszych (Dz.U. 2015,poz. 1705).

² E. Kramkowska, Człowiek stary jako ofiara przemocy w rodzinie, Gdańsk 2016, s. 16.

³ Tamże, s. 26.

Rozdział I. Kontekst i diagnoza programu

I.1. Kontekst

Zmieniająca się sytuacja demograficzna stawia przed krajami Unii Europejskiej, również przed Polską, wyzwania związane z planowaniem i kształtowaniem polityki na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia się.⁴

Należy zauważyć, że struktura społeczeństwa Unii Europejskiej (UE) zmienia się – stale przybywa osób starszych. W dniu 1 stycznia 2010r. w państwach członkowskich UE żyło nieco ponad 87 mln osób w wieku 65 lat i starszych, co stanowi około 17,4% ludności Unii. Te dane można porównać z danymi z dnia 1 stycznia 1985r., kiedy w państwach członkowskich UE osób w wieku 65 lat i starszych było 59,3 mln (12,8% ludności UE). W ciągu ostatniego stulecia następował stały wzrost średniego trwania życia, zaś w ostatnich dziesięcioleciach – począwszy od lat 70. XX wieku – odnotowano również spadek współczynnika dzietności. Powszechnie uważa się, że w następnej połowie stulecia proces ten pogłębi się. W celu rozwiązania problemów związanych ze starzeniem się społeczeństwa konieczna wydaje się analiza sytuacji w perspektywie długoterminowej.

Odpowiednio zaprojektowana i opracowana polityka senioralna rozumiana jest szeroko jako ogół działań, w okresie całego życia człowieka, prowadzących do zapewnienia warunków wydłużenia aktywności, zarówno zawodowej, jak i społecznej, oraz samodzielnego, zdrowego, bezpiecznego i niezależnego życia osób starszych.⁵

Celem polityki senioralnej w Polsce jest zatem wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz możliwości prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych.⁶

Dzięki polityce dotyczącej aktywnego starzenia się, postępowi technologii związanych ze zdrowiem oraz poprawie warunków życia średnie trwanie życia wśród osób starszych w UE uległo wydłużeniu. Według prognoz GUS, w roku 2030 osoby w wieku 65 lat i starsze stanowić będą 23,8% społeczeństwa, natomiast w roku 2060 już 36,2%. Prognozy te są związane z faktem, iż średnia długość życia ludzkiego systematycznie wzrasta. W rezultacie rośnie liczba osób najstarszych (w wieku 60 lat i starszych) i spada liczba osób młodych, które mogłyby opiekować się osobami starszymi (członków rodziny lub pracowników służby zdrowia). Dane statystyczne GUS podają, że żyjemy prawie dwa razy dłużej niż nasi przodkowie sprzed stu lat, a w okresie ostatnich 50 lat odsetek ludzi dożywających starości wzrósł ponad dwukrotnie i będzie rósł dalej (wg GUS- Prognoza demograficzna Polski na lata 2014-2050). Dlatego tak ważne jest inicjowanie i realizowanie usług wspierających osoby starsze.

---

⁴ Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020, Warszawa 2014r., s.6.

⁵ Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020, Warszawa 2014r., str. 4.

⁶ Tamże, str. 6.

1.2. Dane podstawowe

Gmina Darłowo jest gminą nadmorską (w przeważającej części turystyczna) położoną w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego. Znajduje się w obrębie powiatu sławieńskiego i zajmuje część terenu zwanego Równiną Sławieńską przeciętą dolinami dwóch rzek: rzeki Wieprzy oraz rzeki Grabowej. Od zachodu i częściowo od południa gmina Darłowo graniczy z gminą Sianów, od południa z gminą Malechowo, od wschodu z gminą Postomino i od południowego wschodu z gminą Sławno. Gmina Darłowo swoim terytorium otacza miejską gminę Darłowo. Gmina Darłowo jest gminą wiejską, zajmuje powierzchnię 26 984 ha, co daje jej pod względem wielkości 8-lokatę w województwie zachodniopomorskim. Ok. 58% powierzchni ogólnej gminy zajmują użytki rolne, a wśród nich odpowiednio: grunty orne 10.379 ha, sady 50 ha, łąki 2.913 ha oraz pastwiska 2.423 ha. Lasy zajmują ok. 23% obszaru, co daje gminie charakter rolniczo-leśny.⁷ Obszar gminy Darłowo przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 1 Mapa obszaru gminy Darłowo

Źródło: Raport o stanie Gminy Darłowo za rok 2018

Na obszarze gminy występuje niewielka ilość lasów. Tereny nadmorskie, plaże oddzielone od pozostałych terenów gminy wąskimi pasmami lasu głównie sosnowego. Większe skupisko lasów znajduje się w południowej części gminy, rozciągając się na południowy wschód od Kolonii Jeżyczki, Nowego Krakowa w kierunku Słowina.

⁷ Raport o stanie Gminy Darłowo za rok 2018, s. 3.

W obrębie tego zespołu leśnego z przewagą buków i dębów znajduje się rezerwat "Słowińskie Błota". Przeważają jednak na terenie gminy tereny otwarte, równinne z dalekimi perspektywami widokowymi na wkomponowane w krajobraz wsie. Swoisty mikroklimat gminy, 20-kilometrowy odcinek szerokich, piaszczystych plaż, czyste środowisko naturalne oraz walory przyrodnicze i krajobrazowe powodują, że należy ona do najatrakcyjniejszych turystycznych regionów nadbałtyckich. Licząca 7500 miejsc baza noclegowa wraz z obiektami towarzyszącymi zapewnia wspaniałe warunki wypoczynku. Najbardziej znaną miejscowością w gminie są Dąbki, leżące u nasady mierzei oddzielającej jezioro Bukowo. Dąbki są miejscowością typowo turystyczną z licznymi ośrodkami wczasowymi i kolonijnymi, pensjonatami, polami biwakowymi, obozowiskami i kwaterami prywatnymi oraz bardzo dobrze rozwiniętą siecią placówek gastronomicznych i handlowych. Dąbki też są znanym w Polsce uzdrowiskiem z szeroko rozwiniętą bazą uzdrowiskową. Każdego roku w tej miejscowości przebywa kilkanaście tysięcy kuracjuszy.

Gmina Darłowo urzeka rozległymi panoramami oraz ciekawymi widokami. Przez obszar gminy przebiegają piesze szlaki turystyczne: czerwony szlak nadmorski, szlak rezerwatów oraz Europejski Szlak Cystersów, gdzie główną atrakcją jest gotycki kościół cysterski w Bukowie Morskim. Oprócz niego w gminie znajduje się jeszcze 9 kościołów, które przedstawiają wysoką wartość historyczną.⁸

W skład gminy wchodzi 31-sołectw oraz 46-miejscowości, w tym:

- 1) **Sołectwa:** Barzowice, Bobolin, Boryszewo, Bukowo Morskie, Cisowo, Dąbki, Dobiesław, Domasławice, Drozdowo, Gleźnowo, Jeżyce, Jeżyczki, Kopań, Kopnica, Kowalewice, Kowalewiczki, Krupy, Rusko, Sińczyca, Słowino, Stary Jarosław, Sulimice, Wicie, Wiekowice, Zakrzewo, Zielnowo, Żukowo Morskie;
- 2) **Wsie:** Barzowice, Bobolin, Boryszewo, Bukowo Morskie, Cisowo, Dąbki, Dobiesław, Domasławice, Drozdowo, Gleźnowo, Jeżyce, Jeżyczki, Kopań, Kopnica, Kowalewice, Kowalewiczki, Krupy, Nowy Jarosław, Nowy Kraków, Palczewice, Porzeczce, Rusko, Sińczyca, Słowino, Stary Jarosław, Sulimice, Wicie, Wiekowice, Zagórzyn, Zakrzewo, Zielnowo, Żukowo Morskie;
- 3) **Osady:** Borzyszkowo, Czarnolas, Darłowiec, Dąbkowice, Gleźnowko, Gorzebądz, Gorzyca, Kępka, Leśnica, Pęciszewko, Rózkowo, Słowinko, Trzmielewo, Wiekowo.⁹

Liczba mieszkańców gminy Darłowo, stan na dzień 31.12.2018r. wynosiła 7817. Poniżej znajduje się tabela nr 1 dotycząca liczby ludności z podziałem na poszczególne sołectwa oraz tabela nr 2 dotycząca ilości osób zameldowanych w gminie Darłowo w latach 2014-2018.

Tabela 1 Wykaz ludności w sołectwach gminy Darłowo (stan na dzień 31.12.2018r.).

Wykaz ludności (stan na 31.12.2018)					
<i>L.p.</i>	<i>Nazwa sołectwa</i>	<i>Liczba mieszkańców</i>	<i>L.p.</i>	<i>Nazwa sołectwa</i>	<i>Liczba mieszkańców</i>
1.	Barzowice	242	17.	Nowy Jarosław	204
2.	Bobolin	160	18.	Palczewice	91
3.	Boryszewo	194	19.	Pęciszewko	94

⁸ Raport o stanie Gminy Darłowo za rok 2018, s. 3-4.

⁹ Tamże, s. 4.

4.	Bukowo Morskie	424	20.	Porzecze	173
5.	Cisowo	336	21.	Rusko	269
6.	Dąbki	290	22.	Sińczyca	131
7.	Dobiesław	333	23.	Słowino	422
8.	Domasławice	548	24.	Stary Jarosław	539
9.	Drozdowo	178	25.	Sulimice	138
10.	Gleźnowo	291	26.	Wicie	60
11.	Jeżyce	315	27.	Wiekowice	397
12.	Jeżyczki	362	28.	Wiekowo	200
13.	Kopań	143	29.	Zakrzewo	206
14.	Kopnica	110	30.	Zielnowo	77
15.	Kowalewice	392	31.	Żukowo Morskie	134
16.	Krupy	364	Ogółem		7817

Źródło: Dane pozyskane z ewidencji ludności Urzędu Gminy Darłowo.

Tabela 2 Liczba osób zameldowanych w gminie Darłowo w latach 2014 - 2020

Gmina Darłowo					
Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba osób zameldowanych	8014	7930	7933	7857	7817

Źródło: Dane pozyskane z ewidencji ludności Urzędu Gminy Darłowo.

Na terenie gminy Darłowo funkcjonują następujące jednostki organizacyjne Gminy Darłowo: Szkoła Podstawowa w Starym Jarosławiu, Szkoła Podstawowa im. Ratowników Morskich w Dąbkach, Szkoła Podstawowa im Ludzi Morza w Kopnicy, Gminna Biblioteka Publiczna w Domasławicach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Darłowie, Dzienny Dom „Senior +” w Wiekowie, Centrum Sportów Wodnych w Dąbkach, Gminny Zakład Użyteczności Publicznej sp. z o.o.

1.3. Osoby starsze w Polsce

Prognoza dla gmin, pomimo istotnie skróconego horyzontu czasowego w porównaniu do prognoz dla nadrzędnych jednostek terytorialnych, również pokazuje szybki proces starzenia się ludności, który będzie miał miejsce w niedalekiej przyszłości. W 2016r. odsetek osób w wieku 65 i więcej lat był wyższy niż 20% w 107 (ok 4%) gminach. Gminy te były położone przede wszystkim w województwie podlaskim oraz lubelskim. W 2030r. gminy z udziałem osób starszych przekraczającym 20% będą stanowiły już prawie dwie trzecie wszystkich gmin w Polsce. Najmłodsze demograficznie będą obszary położone

na Pomorzu i w Małopolsce, w których gmin z wysokim odsetkiem osób w wieku 65 i więcej lat będzie stosunkowo niewiele.¹⁰

W 2016r. w 1185 gminach w Polsce było więcej osób w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 18r. życia) niż poprodukcyjnym (mężczyźni w wieku 65 i więcej lat, kobiety w wieku 60 i więcej). Przewiduje się, że do 2030r. liczba takich gmin zmniejszy się do zaledwie 160 i będą one zlokalizowane przede wszystkim w województwach pomorskim oraz małopolskim.

Proces demograficzny związany ze starzeniem się ludności cechuje się coraz większą dynamiką. W ostatnich latach wskaźnik starzenia się w Polsce z roku na rok wzrasta. Według przewidywań GUS liczba osób w wieku powyżej 65 roku życia zwiększy się w roku 2035 do 8,35 mln, co stanowić będzie 23% ogólnej populacji kraju. Relacja osób pracujących i niepracujących ulegnie przy tym znacznemu pogorszeniu. W 2035r. na 1000 osób w wieku produkcyjnym będzie przypadać średnio 736 osób w wieku nieprodukcyjnym, a w 2060 roku już 1070. Będzie to miało poważne skutki dla wzrostu gospodarczego. Tabela nr 3 obrazuje prognozę ludności Polski do 2035r. według płci w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3 Prognoza ludności Polski w wieku poprodukcyjnym w latach 2015 - 2035 (w tys).

Rok	Ogółem	Mężczyźni 65+	Kobiety 60+
2015	7380,3	2295,0	5085,3
2020	8367,9	2762,7	5605,2
2025	8996,7	3170,6	5862,1
2030	9289,1	3333,8	5655,3
2035	9621,7	3419,8	6201,9

Źródło: Prognoza ludności na lata 2008 - 2035. GUS.

Na podstawie prognozy GUS można wywnioskować, iż najwyższy wzrost osób starszych w Polsce będzie mieć miejsce w latach 2015-2020, gdzie przewiduje się wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym o ponad 987 tysięcy, czyli o 13,4%. W skali całego społeczeństwa liczba osób starszych w roku 2020 stanowić będzie ponad 22%.

W kolejnych latach wśród osób w wieku poprodukcyjnym dominować będą kobiety. W roku 2015 stanowiły prawie 68,9% ludności w wieku emerytalnym, a w 2035 roku stanowić będą prawie 64,5%. Na wsi kobiety stanowią ok. 61,3% osób w wieku 60 lat i więcej, a w mieście 62,7% (feminizacja społeczeństwa).

1.4. Osoby starsze w Gminie Darłowo

Na dzień 31.12.2018r. na terenie gminy Darłowo zameldowanych było 7817 osób. Biorąc pod uwagę dane zawarte w tabeli nr 2 podrozdziału I.2 (str. 7 Programu), należy zwrócić szczególną uwagę, że od 2017 roku zmniejszeniu uległa populacja mieszkańców gminy Darłowo. na przestrzeni lat 2014-2018 przyrost naturalny również uległ zmniejszeniu, co obrazuje liczbowo poniższa tabela nr 4.

¹⁰ Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030, Warszawa 2017r., s. 12.

Tabela 4 Przyrost naturalny w Gminie Darłowo w latach 2014 - 2018

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Urodzenia	101	68	103	92	65
Zgony	67	91	75	94	64

Źródło: Dane z ewidencji ludności Urzędu Gminy Darłowo

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, tj. kobiety w wieku powyżej 60 roku życia oraz mężczyźni w wieku powyżej 65 roku życia w 2018 roku wyniosła 1263 osoby, co stanowiło 16,16% ogółu mieszkańców Gminy Darłowo. Poniżej przedstawiono tabelę nr 5 dotyczącą liczby osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2014-2018.

Tabela 5 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2014 - 2018

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Kobiety 60+	767	768	800	833	853
Mężczyźni 65+	319	326	337	362	410

Źródło: Dane z ewidencji ludności Urzędu Gminy Darłowo

Analizując powyższe dane należy zwrócić szczególną uwagę na wzrost liczebności osób w wieku poprodukcyjnym. Dla gminy oznacza to potrzebę działań nakierowanych na promowanie aktywności i wsparcia tej grupy wiekowej mieszkańców. Tabela nr 6 przedstawia liczbę mieszkańców Gminy Darłowo (stan na dzień 31.12.2018r.) w poszczególnych grupach wiekowych.

Tabela 6 Liczba mieszkańców Gminy Darłowo w poszczególnych grupach wiekowych

Przedział wiekowy	Liczba osób
0-6 lat	559
7-18 lat	1029
19-60 lat kobiety	2295
19-65 lat mężczyźni	2671
60+ kobiety	853
65+ mężczyźni	410
Ogółem	7817

Źródło: Dane z ewidencji ludności Urzędu Gminy Darłowo

Dane demograficzne Gminy Darłowo podobnie jak te wynikające z prognoz ludności gmin GUS pokazują, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie regularnie się zwiększała w stosunku do grupy osób aktywnych zawodowo. Stąd bardzo istotnym ze strony Gminy Darłowo jest odpowiednie opracowanie lokalnej polityki senioralnej.

Rozdział II. Formy pomocy dla seniorów

II.1. Usługi opiekuńcze

Jedną z podstawowych form opieki nad osobami starszymi jest świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Usługi te oprócz czynności pielęgnacyjno-opiekuńczych obejmują również czynności polegające na zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych (zakupy, przygotowanie posiłków, palenie w piecu, mycie okien, utrzymanie w porządku i czystości pomieszczeń, pranie, itd.).

Pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych przysługuje osobom, o których mowa w art. 50 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej i w zakresie tam określonym.¹¹

Na terenie gminy Darłowo usługi opiekuńcze organizuje i świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Darłowie, których odpłatność bądź zwolnienie odpłatności zostało ustalone w uchwale Nr XVII.140.2015 Rady Gminy Darłowo z dnia 29 grudnia 2015r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania (obowiązywała do 31.03.2019r.). Od 01.04.2019r. obowiązuje natomiast Uchwała Nr VI.59.2019 Rady Gminy Darłowo z dnia 27 lutego 2019r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat oraz trybu ich pobierania.

W latach 2016-2018 z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie w formie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania dla osób w wieku 60+ skorzystało łącznie 41 beneficjentów. Usługi w ramach pomocy sąsiedzkiej świadczone były przez osoby zatrudnione w ramach umowy cywilno-prawnej (tj. umowy zlecenia). Poniżej znajduje się tabela nr 7 przedstawiająca liczbę osób, które skorzystały z ww. formy pomocy w poszczególnych w latach 2016-2018 wraz z kosztami tych usług.

Tabela 7 Liczba osób w wieku powyżej 60 roku życia korzystających z usług opiekuńczych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie

Rok	2016	2017	2018
Liczba beneficjentów	12	15	14
Koszt	45.246,92 zł	73.142,25zł	76.505,43zł

Źródło: Dane pozyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

¹¹ Uchwała Nr VI.59.2019 Rady Gminy Darłowo z dn. 27 lutego 2019r.

II.2. Dzienny Dom „Senior +” w Wiekowie

Na terenie gminy Darłowo funkcjonuje Dzienny Dom „Senior +” w Wiekowie (jednostka budżetowa Gminy Darłowo), który powstał w 2015r. na podstawie Uchwały Nr XV.122.2015 Rady Gminy Darłowo z dnia 30 października 2015r. w sprawie utworzenia Dziennego Domu „Senior-Wigor” w Wiekowie oraz zmieniającą ją Uchwałą Nr XLI.394.2017 Rady Gminy Darłowo z dnia 15 listopada 2017r. (zmiana nazwy placówki z Dzienny Dom „Senior-Wigor” w Wiekowie na Dzienny Dom „Senior +” w Wiekowie).

Początkowo utworzony dla 20 seniorów w wieku 60+ nieaktywnych zawodowo. Z uwagi na potrzebę tego typu wsparcia dla osób starszych od 2016 roku zwiększono liczbę miejsc do 24. Poniżej przedstawiono tabelę nr 8 dotyczącą liczby beneficjentów placówki.

Tabela 8 Liczba beneficjentów Dziennego Domu „Senior+” w Wiekowie w latach 2016-2018.

Rok		2016	2017	2018
Liczba beneficjentów		24	24	24
w tym	kobiety	17	18	20
	mężczyźni	7	6	4
W tym osoby niepełnosprawne		12	15	21
w stopniu	znacznym	6	6	8
	umiarkowanym	4	5	7
	lekkim	2	4	6

Źródło: Dane pozyskane z Dziennego Domu „Senior +” w Wiekowie

Seniorzy w trakcie pobytu w placówce otrzymują jeden gorący posiłek dziennie (obiad) oraz drugie śniadanie. Zapewniona jest systematyczna rehabilitacja z kinezyterapią, psychoterapia, usługi pielęgniarskie, praca socjalna oraz zajęcia o charakterze edukacyjnym i hobbystycznym. Wszystkie osoby są dowożone do placówki na koszt Gminy Darłowo busem przystosowanym do transportu osób niepełnosprawnych. Od 2015 roku Gmina Darłowo regularnie składa oferty realizacji zadania w ramach Programu Wieloletniego „Senior +” na lata 2015-2020. Poniżej przedstawiono kwoty dotacji pozyskanej na dofinansowanie kosztów funkcjonowania placówki w latach 2016-2018 (tabela nr 9).

Tabela 9 Kwota dotacji pozyskanej na rzecz funkcjonowania Dziennego Domu „Senior +” w Wiekowie w latach 2016-2018.

Rok	2016	2017	2018
Otrzymana kwota dotacja (w zł)	57.600	54.120	86.400

Źródło: Dane pozyskane z Dziennego Domu „Senior +” w Wiekowie

Działalność placówki jest zgodna z wymogami Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020. Szczegółowe informacje dotyczące funkcjonowania Dziennego Domu

„Senior+” w Wiekowie dostępne są na stronie internetowej placówki, tj.: <http://senior-plus.gminadarlowo.pl>.

II.3. Programy i inicjatywy profilaktyki zdrowotnej i społecznej

W latach 2016 – 2018 w Gminie Darłowo realizowane były poniżej przedstawione programy profilaktyki zdrowotnej i społecznej (punkty od 1 do 10), które skierowane były bezpośrednio lub pośrednio do osób starszych.

- 1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień dla Gminy Darłowo na 2016 rok** (przyjęty Uchwałą Nr XVII.138.2015 Rady Gminy Darłowo z dnia 29 grudnia 2015r.).
- 2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień dla Gminy Darłowo na 2017 rok** (przyjęty Uchwałą Nr XXIX.259.2016 Rady Gminy Darłowo z dnia 29 grudnia 2016r. oraz zmieniającą ją Uchwałą Nr XXXV.331.2017 Rady Gminy Darłowo z dnia 19 maja 2017r.).
- 3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień dla Gminy Darłowo na 2018 rok** (przyjęty Uchwałą Nr XL.III.409.2017 Rady Gminy Darłowo z dnia 22 grudnia 2017r.).

Celem strategicznym ww. programów było zmniejszenie rozmiarów uzależnień w Gminie Darłowo i związanych z tym problemem szkód społecznych i zdrowotnych. Wśród zadań ww. programów wymieniono m.in.:

- a) zwiększenie dostępności i pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osób uzależnionych,
- b) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- c) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii,
- d) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii,
- e) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed Sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Szczegółowe działania znajdują się w sprawozdaniach Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Darłowo.

- 4. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Darłowo na lata 2016-2020** (przyjęty Uchwałą Nr XIX.165.2016 Rady Gminy Darłowo z dnia 19 lutego 2016r.).

Program jest kompatybilny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Darłowo na lata 2014-2020. Misją programu jest zapewnienie mieszkańcom Gminy Darłowo rozwoju osobistego oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Wszelkie działania powinny zmierzać do tworzenia warunków sprzyjających instytucji rodziny, aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, rozwojem społeczeństwa obywatelskiego. Celem nadrzędnym jest utworzenie sprawnego

i profesjonalnego społecznego systemu podejmującego i wspierającego działania w zakresie przemocy domowej.

Szczegółowe sprawozdania z realizacji programu są dostępne w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Darłowie.

5. Program profilaktyki szczepień ochronnych przeciwko grypie dla mieszkańców Gminy Darłowo po 65 roku życia na lata 2017-2020 (przyjęty Uchwałą Nr XXXI.270.2017 Rady Gminy Darłowo z dnia 15 lutego 2017r. w sprawie przyjęcia „Programu profilaktyki szczepień ochronnych przeciwko grypie dla mieszkańców Gminy Darłowo po 65 roku życia na lata 2017-2020” zmienioną Uchwałą Nr XXXIII.291.2017 Rady Gminy Darłowo z dnia 21 marca 2017r.).

Celem głównym programu jest obniżenie liczby zachorowań na grypę u osób starszych oraz powikłań pogrypowych. Cele szczegółowe: spadek częstości występowania grypy u osób objętych programem, zmniejszenie liczby powikłań, zmniejszenie liczby osób objętych programem w Podstawowej Opiece Zdrowotnej z powodu grypy, co spowoduje obniżenie kosztów funkcjonowania opieki zdrowotnej, podniesienie świadomości zdrowotnej, szczególnie w zakresie konieczności stosowania szczepień przeciwko grypie, osób powyżej 65 roku życia, uczestniczących w programie.

W latach 2017-2018 z bezpłatnych szczepień przeciwko grypie skorzystało łącznie 90 mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia (szczegółowo obrazuje to poniższa tabela).

Tabela 10 Liczba mieszkańców Gminy Darłowo korzystających z Programu profilaktyki szczepień ochronnych przeciwko grypie w latach 2017-2018

Rok	2017	2018
Liczba mieszkańców	40	50
Koszt szczepień (w zł)	1520	1900

Źródło: Dane Urzędu Gminy Darłowo

6. Program Polityki Społecznej pn. „Rehabilitacja lecznicza mieszkańców Gminy Darłowo na lata 2017-2019” (przyjęty Uchwałą Nr XXXVI.336.2017 Rady Gminy Darłowo z dnia 28 czerwca 2017r.).

Celem głównym programu jest poprawa i podtrzymywanie ogólnej sprawności osób z przewlekłymi lub pourazowymi schorzeniami narządu ruchu, układu kostnego i mięśniowego lub ośrodkowego/obwodowego układu nerwowego. Zmniejszenie bólu, przywrócenie sprawności i funkcji narządów organizmu w tym kręgosłupa, narządów ruchu, poprawa sprawności mięśni i stawów, poprawa koordynacji ruchowej i mięśniowej, poprawa operatywności ośrodkowego/obwodowego układu nerwowego.

W latach 2017-2018 z rehabilitacji w ramach ww. programu skorzystało łącznie 357 osób. Poniżej przedstawiona została tabela nr 11 dotycząca liczby mieszkańców Gminy Darłowo, w poszczególnych latach, która skorzystała z rehabilitacji w ramach ww. programu oraz koszt zabiegów rehabilitacyjnych dla tych mieszkańców.

Tabela 11 Liczba mieszkańców Gminy Darłowo korzystających z Programu pn. „Rehabilitacja lecznicza mieszkańców Gminy Darłowo” w latach 2017-2018

Rok	2017	2018
Liczba mieszkańców	114	243
Koszt rehabilitacji (w zł)	13.986	37.700

Źródło: Dane Urzędu Gminy Darłowo

7. Gmina Kampania pn. „Gmina Wspierająca Rodzinę w 2017r.”, która została przyjęta do realizacji Zarządzeniem Nr KW.0050.7A.2017 Wójta Gminy Darłowo z dnia 11 stycznia 2017r.

Celem głównym programu było promowanie działań przyjaznych mieszkańcom, realizowanych przez Gminę Darłowo. Wśród celów ogólnych założono: aktywizację środowiska lokalnego na rzecz rozwoju wspólnoty lokalnej, popularyzację idei partnerstwa lokalnego jako sposobu na rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych, dostarczenie wiedzy i umiejętności mieszkańcom Gminy Darłowo, umożliwiającym rozpoznanie zagrożeń społecznych, uwrażliwienie adresatów kampanii na potrzeby innych osób i specyficznych grup społecznych, kształtowanie społeczeństwa informatycznego. Moduł, który dotyczył bezpośrednio osób starszych, tj. „Złota jesień w akcji” miał na celu podjęcie działań mających integrować środowisko osób starszych, zapewnienie rodzinom osób 60+ niesamodzielnych prawa do nowoczesnej wiedzy o starzeniu się, wypoczynku i wsparcia, realizacja obowiązującej ustawy o osobach starszych z uwzględnieniem wskazanych w ustawie obszarów działania, monitorowanie zakresu i skali problemów wynikających z współuczestniczenia seniorów w życiu społecznym, budowanie sieci wsparcia dla osób starszych, niesamodzielnych i ich rodzin, wprowadzenie modelu usług społecznych dla senior jako oferty Gminy Darłowo, utworzenie partnerstwa lokalnego „Złota jesień w akcji” z klubów seniora z terenu gminy Darłowo.

Szczegółowe sprawozdanie z programu znajduje się w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Darłowie.

8. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Darłowo na lata 2017-2023 (przyjęty Uchwałą Nr XLIV.422.2018 Rady Gminy Darłowo z dnia 31 stycznia 2018 roku).

Celem głównym programu jest wyrównanie szans mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez przywrócenie wszystkim grupom społecznym możliwości rozwoju oraz wykorzystanie potencjału zawartego w lokalnej społeczności oraz potencjalnych atrakcjach turystycznych (rozwój przedsiębiorczości oraz zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji, aktywizacja społeczna i wzmocnienie spójności mieszkańców obszaru rewitalizacji, atrakcyjna i zadbane przestrzeń publiczna służąca mieszkańcom).

9. Projekt socjalny pn. „Spartakiada Seniorów-Aktywni w każdym wieku” w 2018 roku współfinansowany ze środków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w ramach Programu Marszałkowskiego SPOŁECZNIK 2018.

Celem głównym projektu było budowanie tożsamości i spójności społeczeństwa gminy wiejskiej Darłowo poprzez integrację oraz współpracę seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku, który osiągnięto organizując wydarzenie główne czyli spartakiadę dla ok. 120 osób. Szczegółowe sprawozdanie z realizacji projektu znajduje się w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Darłowie.

10. **Projekt pn. „Profilaktyka – Aktywni 55+” w Gminie Darłowo** realizowany w ramach zadania publicznego z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Celem głównym projektu było wzmocnienie czynników chroniących od uzależnień, wskazania alternatywnych form aktywności poza sferą używek, jak również pozyskanie wiedzy jak zapobiegać i gdzie szukać pomocy w sytuacjach kryzysowych.

II.4. Zespoły Śpiewaczy

Na terenie gminy Darłowo na dzień 31.12.2018r. funkcjonowało 8-zespołów śpiewaczy. Do chwili obecnej działają one w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

Trzy z nich, tj. „Domasławianie” z Domasławic, „Czerwone Korale” z Dobiesławia oraz „Złoty Łan” z Wiekowic funkcjonują najdłużej (dwa pierwsze zespoły powstały w 2008r. w wyniku projektu realizowanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Darłowie pn. „Aktywny Senior” dofinansowanego ze środków województwa zachodniopomorskiego). Zespoły te pełnią w Gminie Darłowo funkcję reprezentacyjną, posiadają do swojej dyspozycji gminne autokary (nieodpłatne wyjazdy na przeglądy muzyczne, festiwale).

Oprócz ww. zespołów od 2015 roku tworzyły się pozostałe zespoły śpiewaczy: „Bukowianki” z Bukowa Morskiego, „Cisowianie” z Cisowa, „Jarosławianki” ze Starego Jarosławia, „Sami Swoi” z Porzecza oraz „Marzenie” z Jeżyc.

Występy zespołów śpiewaczy odbywają się cyklicznie na imprezach gminnych, m.in. Dniach Gminy Darłowo, Dożynkach Gminnych, Folk Wicie, itp. Ponadto zapraszane są na występy do innych miejscowości zarówno z terenu gminy Darłowo, jak i powiatu a nawet województwa (np. Festiwal Piosenki Żołnierskiej, Patriotycznej, itp.). Członkowie zespołów utrzymują ze sobą stały kontakt, współpracują z zespołami z gmin ościennych.

Wszystkie zespoły korzystają z usług instruktorów śpiewania, których wynagrodzenie jest opłacane ze środków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie. Ponadto zespoły otrzymały dofinansowanie do zakupu strojów reprezentacyjnych. Na potrzeby ww. zespołów nieodpłatnie użyczane są pomieszczenia świetlic wiejskich.

II.5. Kluby Seniora

W strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie działają Kluby Seniora (na dzień 31.12.2018r. na terenie gminy Darłowo funkcjonowało 16-klubów). Zgodnie z obowiązującym regulaminem Kluby Seniora zostały utworzone w celu integracji i aktywizacji społecznej oraz zaspokajania potrzeb kulturalnych środowiska osób starszych na terenie gminy Darłowo. Są to grupy nieformalne, organizowane i prowadzone przez samych seniorów, nie posiadających osobowości prawnej. Przynależność do klubu jest oparta na zasadzie dobrowolności, dla osób powyżej 55 lat, które złożyły pisemną deklarację uczestnictwa. Koordynacją działalności Klubów Seniora zajmuje się referent ds. społecznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

W latach 2016-2018 kluby seniora brały udział w różnorodnych działaniach, opisanych szczegółowo poniżej.

W 2016 roku w 3-Punktach Pracy Socjalnej odbywały się spotkania z członkami klubów seniora oraz innymi seniorami wg. zgłoszonych potrzeb. Pracownicy socjalni organizowali spotkania tematyczne dla seniorów w świetlicach wiejskich dla klubów seniora m.in. z pielęgniarkami środowiskowo-rodzinnymi, przedstawicielkami klubu Amazonki w Darłowie oraz Polskiego Związku Niewidomych w Darłowie. Seniorzy brali udział w wyjazdach na basen, do kina, wizyty w Dziennym Domu „Senior +” w Wiekowie. Spotykali się ponadto podczas imprez integracyjnych we własnym środowisku lokalnym, na szczeblu gminnym (Dni Gminy Darłowo, Dożynki Gminne, itp.). Swoją działalność kontynuowały 3-reprezentacyjne zespoły śpiewaczy, powstały przy klubach seniora pozostałe zespoły (w 5-miejscowościach).

W 2017 roku w ramach pracy socjalnej odbywały się spotkania pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie z przedstawicielami klubów seniora w wybranych świetlicach wiejskich. Organizowane były spotkania informacyjno-promocyjne oraz edukacyjne w ramach realizowanych w 2017 roku projektów i programów, m.in.: „Razem w nową rzeczywistość – Mamo, Tato a kuku” oraz „Gmina Wspierająca Rodzinę”. Systematycznie spotykali się członkowie zespołów śpiewaczy z 8-miejscowości. W 15-klubach seniora odbyły się spotkania z ratownikiem medycznym oraz dietetykiem. Dla ok. 100-seniorów została zorganizowana wycieczka w ramach REGIONALBUSA po terenie powiatu sławieńskiego. Ponadto seniorzy wyjeżdżali do teatru (dowóz na koszt gminy). Brali udział w imprezach integracyjnych okolicznościowych we własnym środowisku lokalnym oraz na szczeblu gminnym, np. Dni Gminy Darłowo oraz Dożynki Gminne. Ponadto spotykali się z beneficjentami Dziennego Domu „Senior +” w Wiekowie w siedzibie placówki.

W 2018 roku odbywały się systematyczne spotkania śpiewaczy w świetlicach wiejskich (opłata instruktorów zespołów śpiewaczy, działających w 8-miejscowościach). Pracownicy socjalni organizowali spotkania informacyjno-promocyjne oraz edukacyjne dla członków klubów seniora w ramach realizowanych w 2018 roku projektów Dla grupy 43-seniorów została zorganizowana wycieczka integracyjna o charakterze edukacyjnym w ramach REGIONALBUSA. Seniorzy brali również udział w wyjazdach do teatru, kina oraz muzeum. członkowie klubów seniora spotykali się podczas imprez integracyjnych okolicznościowych we własnym środowisku lokalnym oraz na szczeblu gminnym np. Dni Gminy Darłowo oraz Dożynki Gminne, Folk Wicie, Piknik Stowarzyszenia Klub Amazonki w Darłowie, Zabawa Andrzejkowa w dwóch świetlicach, spotkania opłatkowe (dowóz osób na imprezy opłacony przez gminę). Aktywnie uczestniczyli w działaniach w ramach realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Darłowo projektów.

II.6. Koła Gospodyń Wiejskich

Na dzień 31.12.2018r. na terenie gminy Darłowo działały 2-koła gospodyń wiejskich. Zostały one utworzone w 2018 roku, tj. „Mufinki” w Nowym Jarosławiu oraz „Bystra Woda” w Wiekowicach na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2018r. o kołach gospodyń wiejskich. Ww. ustawa określa formy i zasady dobrowolnego zrzeszania się w kołach gospodyń wiejskich, tryb ich zakładania oraz organizację kół gospodyń wiejskich działających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z ustawą koło gospodyń wiejskich jest dobrowolną, niezależną od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, samorządną społeczną organizacją mieszkańców wsi, wspierającą rozwój przedsiębiorczości na wsi i aktywnie działającą na rzecz środowisk wiejskich. Koło reprezentuje interesy i działa na rzecz poprawy sytuacji społeczno-zawodowej kobiet wiejskich oraz ich rodzin, a także wspiera wszechstronny rozwój terenów wiejskich. Koło gospodyń wiejskich w szczególności: prowadzi działalność społeczno-wychowawczą i oświatowo-kulturalną w środowiskach wiejskich; prowadzi działalność na rzecz wszechstronnego rozwoju obszarów wiejskich; wspiera rozwój przedsiębiorczości kobiet; inicjuje i prowadzi działania na rzecz poprawy warunków życia i pracy kobiet na wsi; upowszechnia i rozwija formy współdziałania, gospodarowania i racjonalne metody prowadzenia gospodarstw domowych; reprezentuje interesy środowiska kobiet wiejskich wobec organów administracji publicznej; rozwija kulturę ludową, w tym w szczególności kulturę lokalną i regionalną.¹²

Wśród członków kół gospodyń wiejskich działających na terenie gminy Darłowo znajdują się osoby pełnoletnie (w różnym przedziale wiekowym), w tym: członkowie klubów seniora i inne osoby starsze. Spotkania członków kół gospodyń wiejskich odbywają się w pomieszczeniach sal wiejskich w ww. miejscowościach, użyczonych im nieodpłatnie przez Gminę Darłowo.

II.7. Koperta Życia

W 2017 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Darłowie w związku z realizacją programu pn. „Gmina Wspierająca Rodzinę” wprowadziła dla seniorów „Kopertę Życia”. Jest to karta, w której podaje się informacje dotyczące jej właściciela – dane osobowe, numer telefonu do bliskiej osoby, przebyte choroby, zażywane leki i uczulenia. Wypełniony formularz wkłada się do koperty i trzyma w lodówce, bądź innym dostępnym miejscu, na których umieszczona jest załączona do koperty naklejka informująca, że w tym miejscu znajduje się „Koperta Życia”. Koperta umożliwia służbom medycznym, a także policji, straży pożarnej, straży miejskiej czy służbom socjalnym szybki dostęp do podstawowych informacji o seniorze w celu ratowania życia i zdrowia, ułatwia akcję ratowniczą oraz zwiększa poczucie bezpieczeństwa osób starszych. Dystrybucją i promocją „Kopert Życia” zajmowali się pracownicy socjalni, radni, sołtysi, kierownik Dziennego Domu „Senior +” w Wiekowie.

II.8. Place rekreacji ruchowej

Ważnym czynnikiem umożliwiającym tzw. „pozytywne starzenie się” jest regularna aktywność ruchowa seniorów, która przyczynia się do wydłużenia okresu ich fizycznej sprawności i niezależności, a co za tym idzie poprawy jakości życia. Systematyczny trening fizyczny znacznie zwiększa i poprawia wydolność organizmu.

Miejscem przystosowanym do aktywizacji fizycznej m.in. seniorów są uruchomione place rekreacji z urządzeniami siłowni zewnętrznych, które powstały:

- na placu przy budynku Dziennego Domu „Senior +” w Wiekowie,
- plac przy Placówce Wsparcia Dziennego w Drozdowie,

---

¹² Ustawy z dnia 9 listopada 2018r. o kółach gospodyń wiejskich (Dz.U. 2018, poz. 2212).

- sołectwa: Rusko, Domasławice, Kowalewice, Jeżyce,
- teren przy promenadzie w Wiciu,
- teren przy budynku szkolnym: Społecznej Szkoły Podstawowej w Dobiesławiu,
- park przy Jeziorze Bukowo w Dąbkach,

Place rekreacji ruchowej cieszą się bardzo dużą popularnością i umożliwiają aktywne spędzanie czasu wolnego na świeżym powietrzu. Już pierwsze dni ich działania pokazały, że zewnętrzne siłownie były bardzo potrzebne mieszkańcom naszej Gminy, są znakomitym miejscem spotkań dla seniorów, rodziców wychodzących z dzieckiem na spacer oraz dla młodzieży.

W 2018 roku uchwałą nr II.11.2018 Rady Gminy Darłowo z dnia 27 listopada 2018r. utworzono Centrum Sportów Wodnych w Dąbkach, będące jednostką budżetową Gminy Darłowo.

Centrum Sportów Wodnych w Dąbkach zlokalizowane jest nad Jeziorem Bukowo. Na terenie przystani żeglarskiej znajdują się: pomosty do cumowania jachtów i łodzi motorowych, slip oraz dźwig do cumowania łodzi, zaplecze techniczne oraz sanitarne, wypożyczalnia sprzętu rekreacyjnego. Nabrzeża wyposażone są w dostęp do energii elektrycznej. W obiekcie usytuowanym na terenie Centrum znajdują się prysznice, toalety oraz kuchnia. Dodatkowo przy Centrum zlokalizowany jest warsztat remontowy oraz hangar do zimowania łodzi oraz składowania silników. W budynku głównym skorzystać można z bezpłatnego Internetu.¹³

Na potrzeby uczestników spływów kajakarskich w miejscowości Bukowo Morskie przy rzece Bagiennica powstała przystań kajakowa, którą administruje Centrum Sportów Wodnych w Dąbkach. Regulamin korzystania z przystani został wprowadzony Uchwałą Nr VI.56.2019 Rady Gminy Darłowo z dnia 27 lutego 2019r. w sprawie wprowadzenia „Regulaminu korzystania z przystani kajakowej w miejscowości Bukowo Morskie”.¹⁴

II.9. Dofinansowanie imprez na rzecz seniorów

W ramach otwartych konkursów ofert w latach 2016-2018 Wójt Gminy Darłowo udzielił jednej organizacji pozarządowej dotacji na realizację zadania publicznego z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym w 2018 roku (w ogłoszonym otwartym konkursie na wsparcie realizacji zadań publicznych).

Zleceniobiorcą zadania było Stowarzyszenie „Odnaleźć Siebie” w Darłowie, które w okresie od 22.06.2018r. do 20.12.2018r. realizowało projekt pn. „Profilaktyka – Aktywni 55+ w Gminie Darłowo”. Całkowity koszt realizacji projektu wyniósł 20.650zł (**w tym 20.000zł środki Gminy Darłowo**).

Celem głównym projektu było wzmocnienie czynników chroniących od uzależnień, wskazania alternatywnych form aktywności poza sferą używek, jak również wiedzy, jak zapobiegać i gdzie szukać pomocy w sytuacjach kryzysowych. Celami szczegółowymi było: podniesienie poziomu wiedzy z zakresu profilaktyki uzależnień, wzmocnienie roli seniora w Gminie Darłowo, podniesienie poziomu świadomości wagi bycia członkiem grupy, płynących korzyści, poczucia bezpieczeństwa jakie daje grupa.

¹³ Dane ze strony internetowej: <http://csw.gminadarlowo.pl/o-nas/>, z dn. 12.09.2019r.

¹⁴ Dane ze strony internetowej: <http://csw.gminadarlowo.pl/regulamin-przystani-kajakowej/> z dn. 12.09.2019r.

Projekt obejmował działania w zakresie profilaktyki uzależnień w rozumieniu osłabiania – kompensowania poprzez wzmacnianie czynników chroniących. W ramach projektu zorganizowane działania miały na celu wypełnienie nadmiaru wolnego czasu seniorów, tak aby został on spożytkowany na nawiązanie nowych przyjaźni, pozyskania wiedzy i umiejętności przydatnej w ramach wzmocnienia kompetencji i umiejętności społecznych.

Działania zostały ujęte w trzech modułach: znam swoje prawa (tworzenie rady seniorów, nie daj się oszukać – zagrożenia, jak zapobiegać uzależnieniom i gdzie szukać pomocy), w gronie przyjaciół (terapia przez śpiew, integracja-spotkania okazjonalne), razem w świat (wyjazd o charakterze edukacyjnym).

W wyniku przeprowadzonych działań zostały osiągnięte następujące rezultaty:

-24 osoby wzięły udział w spotkaniach dotyczących tworzenia Rady Seniorów (w trakcie dwóch spotkań seniorzy zostali zaznajomieni z rolą oraz znaczeniem rady seniorów w gminie, spośród przedstawicieli klubów seniora zostali wyłonieni kandydaci na członków rady),

-51 osób wzięło udział w spotkaniu z przedstawicielami policji z Komendy Powiatowej Policji ze Sławna (w trakcie spotkania seniorzy zostali zapoznani z różnorodnością oszustw, jak metoda „na wnuczka”, oferty na usługi i produkty, na których zakup seniorzy decydują się pod wpływem chwili, poruszano również tematy związane z bezpieczeństwem na drodze), przedstawicielem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie (seniorzy zostali zaznajomieni z przysługującymi im ulgami, uprawnieniami z PFRON),

-52 osoby wzięły udział w spotkaniu dotyczącym profilaktyki uzależnień (spotkanie z pełnomocnikiem wójta ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii mające na celu zaznajomienie z procedurami związanymi z podjęciem leczenia odwykowego, gdzie szukać pomocy, jakie są zagrożenia wynikające z nadużywaniem alkoholu i środków psychoaktywnych),

-102 osoby wzięły udział w spotkaniach w ramach audycji muzycznych (koncert muzyków Filharmonii Koszalińskiej),

-4 zespoły muzyczne przez okres 6-miesięcy miały opłacone spotkania powiązane z nauką śpiewu (przygotowanie do występów podczas imprez gminnych: Dożynkach, Dniach Gminy),

-74 osoby wzięły udział w spotkaniu w miejscowości Domasławice w związku z 10-leciem istnienia 3-Klubów Seniora na terenie gminy Darłowo (podkreślenie wagi istnienia klubów seniora, w ramach których społeczność osób starszych ma możliwość samorealizacji, samostanowienia),

-144 osoby wzięły udział w spotkaniach w ramach wieczoru Andrzejkowego,

-75 osób wzięło udział w wyjeździe integracyjnym-wycieczce do Kołobrzegu.

Dzięki otrzymanemu dofinansowaniu Stowarzyszenie „Odnaleźć Siebie” w Darłowie do realizacji poszczególnych zajęć została zatrudniona wykwalifikowana kadra, dzięki czemu uczestnicy projektu mogli nabyć fachową wiedzę z zakresu profilaktyki uzależnień, jak kształtować relacje w grupie, umiejętnie planować wypoczynek.

II.10. Rada Seniorów

W związku z niwelowaniem istniejących barier w funkcjonowaniu rad seniorów oraz wspierania ich poprzez promowanie tworzenia gminnych rad seniorów Gmina Darłowo Uchwałą nr XLIV.427.2018 Rady Gminy Darłowo z dn. 31 stycznia 2018r. utworzona została Gminna Rada Seniorów. W dniu 16.08.2018r. odbyło się spotkanie inauguracyjne jej członków. Spotkania odbywają się minimum raz na kwartał. W razie potrzeby

przewodniczący Gminnej Rady Seniorów zwołuje członków Rady na posiedzenia, które odbywają się w siedzibie biura Rady Gminy Darłowo.

Do głównych celów Gminnej Rady Seniorów należy: wzmacnianie aktywności obywatelskiej seniorów, zwiększanie poziomu integracji środowisk senioralnych i podmiotów działających w Gminie Darłowo na rzecz seniorów, budowanie pozytywnego wizerunku seniorów w społeczności lokalnej, jako ważnej grupy wpływającej na jej rozwój.

Do zadań rady należy w szczególności: monitorowanie polityki senioralnej w Gminie i podejmowanie działań w celu rozwiązywania bieżących problemów seniorów, pełnienie roli konsultacyjnej dla organów Gminy w sprawach dotyczących seniorów zamieszkałych na terenie Gminy, współpraca z organami Gminy, w tym opiniowanie aktów prawnych dotyczących spraw seniorów oraz przyjmowanie wniosków i postulatów w tym zakresie, tworzenie warunków aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym oraz wspieranie i pobudzanie środowisk senioralnych na rzecz podejmowania wspólnych inicjatyw lokalnych w Gminie.¹⁵

---

¹⁵ Uchwała Nr XLIV.427.2018 Rady Gminy Darłowo z dn. 31 stycznia 2018r. w sprawie utworzenia Rady Seniorów Gminy Darłowo.

Rozdział III. Misja, obszary działania, cele

III.1. MISJA

Poprawa jakości życia osób w wieku 60+ poprzez zaspokojenie ich potrzeb i oczekiwań, zwiększenie aktywności, wzmocnienie integracji międzypokoleniowej oraz kształtowanie w społeczeństwie pozytywnego obrazu seniorów.

III.2. OBSZARY DZIAŁANIA

III.2.1. Obszar I: Profilaktyka zdrowotna

Cel strategiczny: Tworzenie optymalnych warunków w celu utrzymania i poprawy zdrowia seniorów.

Cel szczegółowy 1: Podnoszenie jakości oraz dostępności do usług medycznych i rehabilitacyjnych.

Działanie 1.1.

Wspieranie działań opieki geriatrycznej ukierunkowany na poprawę diagnostyki, leczenia i rehabilitacji.

Działanie 1.2.

Rozwój usług na rzecz seniorów w formie wsparcia całodobowego i dziennego.

Działanie 1.3.

Rozwój umiejętności i poprawa sprawności ruchowej seniorów.

Działanie 1.4.

Wykorzystanie dobrych praktyk w zakresie organizacji działalności podmiotów leczniczych z uwzględnieniem potrzeb osób starszych.

Cel szczegółowy 2: Utrzymanie sprawności zdrowotnej, fizycznej i psychicznej seniorów.

Działanie 2.1.

Opracowanie i prowadzenie badań profilaktycznych i programów zdrowotnych.

Działanie 2.2.

Podjęmowanie działań nakierowanych na zwiększenie aktywności seniorów.

Działanie 2.3.

Tworzenie miejsc rekreacji ruchowej dla seniorów.

III.2.2. Obszar II: Infrastruktura i usługi socjalne

Cel strategiczny: Przeciwdziałanie wykluczeniu, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego.

Cel szczegółowy 1: Wsparcie osób starszych w miejscu zamieszkania.

Działanie 1.1.

Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym będącym w trudnej sytuacji materialnej.

Działanie 1.2.

Podnoszenie jakości i dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych.

Działanie 1.3.

Wspieranie placówek wspomagających osoby starsze (m.in.: dzienne domy pobytu, kluby seniora i inne).

Cel szczegółowy 2: Rozwój systemu opieki nad osobami starszymi, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w swoim środowisku.

Działanie 2.1.

Kierowanie osób całkowicie niesamodzielnych do domów pomocy społecznej.

Działanie 2.2.

Wsparcie rodzin opiekujących się osobami niesamodzielnymi

Działanie 2.3.

Podnoszenie kwalifikacji pracowników pomocy społecznej w zakresie potrzeb seniorów.

Cel szczegółowy 3: Rozwój systemu poradnictwa i informacji.

Działanie 3.1.

Koordinacja działań podejmowanych przez podmioty na rzecz seniorów poprzez rozwój współpracy z Dziennym Domem „Senior +” w Wiekowie.

Działanie 3.2.

Rozwój poradnictwa rodzinnego, prawnego i psychologicznego dla seniorów.

Działanie 3.3.

Rozpowszechnianie informacji o dostępności do usług świadczonych na rzecz osób starszych przez instytucje i organizacje.

Działanie 3.4.

Rozwój pracy socjalnej na rzecz seniorów.

Cel szczegółowy 4: Zwiększenie roli organizacji pozarządowych w realizacji działań na rzecz osób starszych.

Działanie 4.1.

Zlecanie organizacjom pozarządowym działań na rzecz seniorów w ramach zadania publicznego

Działanie 4.2.

Rozszerzenie działalności Dziennego Domu „Senior +” w Wiekowie poprzez współpracę z podmiotami zajmującymi się problematyką osób starszych.

Działanie 4.3.

Współpraca instytucji w zakresie tworzenia systemu wsparcia na rzecz osób starszych.

III.2.3. Obszar III: Aktywność seniorów i ich udział w życiu społecznym

Cel strategiczny: Rozwój aktywności społecznej, kulturalnej i zawodowej osób starszych.

Cel szczegółowy 1: Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

Działanie 1.1.

Rozwój wolontariatu wśród osób starszych, w tym pomocy sąsiedzkiej

Działanie 1.2.

Promowanie w środowisku seniorów form aktywnego spędzania czasu wolnego

Działanie 1.3.

Wspieranie podmiotów działających na rzecz aktywizacji osób starszych.

Działanie 1.4.

Realizacja programów i projektów w zakresie aktywizacji osób starszych.

Działanie 1.5.

Wspieranie istniejących i nowo powstających form aktywizacji osób starszych.

Działanie 1.6.

Rozwój usług edukacyjnych adresowanych do osób starszych.

Działanie 1.7.

Zwiększenie oferty usług rekreacyjnych, mających na celu rozwój zainteresowań seniorów.

Działanie 1.8.

Wspieranie aktywności poprzez działania Gminnej Rady Seniorów.

Cel szczegółowy 2: Wzrost aktywności osób starszych w życiu kulturalnym.

Działanie 2.1.

Zwiększenie dostępności do oferty kulturalnej.

Działanie 2.2.

Promowanie twórczości artystycznej seniorów (festiwale, przeglądy, strony internetowe itp.).

Cel szczegółowy 3: Promocja aktywności osób starszych.

Działanie 3.1.

Organizacja konkursów promujących aktywność osób starszych.

Działanie 3.2.

Organizacja wydarzeń prezentujących i promujących aktywność osób starszych.

Działanie 3.3.

Prezentacja dobrych praktyk w dziedzinie aktywności osób starszych.

III.2.4 Obszar IV: Integracja międzypokoleniowa

Cel strategiczny: Wzmocnienie integracji międzypokoleniowej.

Cel szczegółowy 1: Promowanie i wzmocnianie solidarności międzypokoleniowej.

Działanie 1.1

Organizacja międzypokoleniowych spotkań integracyjnych, kulturalnych, edukacyjnych, okolicznościowych, itd.

Działanie 1.2.

Realizacja projektów i inicjatyw międzypokoleniowych.

Działanie 1.3.

Wspieranie inicjatyw mających na celu promowanie właściwych relacji międzypokoleniowych.

Działanie 1.4.

Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej.

Rozdział IV. Wskaźniki

Cel	Wskaźniki	Źródło informacji o wskaźnikach
Tworzenie optymalnych warunków w celu utrzymania i poprawy zdrowia seniorów		
Podnoszenie jakości i dostępności do usług medycznych i rehabilitacyjnych	liczba miejsc geriatrycznych na terenie gminy, powiatu	Placówki służby zdrowia, UG
	ilość przeprowadzonych programów zdrowotnych,	
Utrzymanie sprawności zdrowotnej, fizycznej i psychicznej	ilość nowych inicjatyw nakierowanych na zwiększenie aktywności seniorów	NGO, GOPS, DDS+, CSW
	ilość placów rekreacji ruchowej dla seniorów	
Przeciwdziałanie wykluczeniu, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego		
Wsparcie osób starszych w miejscu zamieszkania	ilość osób korzystających z usług opiekuńczych	GOPS, NGO, DDS+
	liczba podmiotów świadczących usługi opiekuńcze	
	ilość placówek wspomagających osoby starsze (dienne domy pobytu, kluby seniora i inne)	
	wysokość środków przeznaczonych na pomoc finansową i rzeczową osobom starszym	
	Ilość podjętych inicjatyw samopomocowych	
Rozwój systemu opieki nad osobami starszymi, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w swoim środowisku	liczba osób z terenu gminy umieszczona w domach pomocy społecznej	GOPS, DDS+
	liczba pracowników pomocy społecznej przeszkolona w zakresie potrzeb seniorów	
Rozwój systemu poradnictwa i informacji	Ilość punktów informujących o usługach świadczonych na rzecz osób starszych przez organizacje i instytucje	UG, GOPS, DDS+, NGO, CSW
Zwiększenie roli organizacji pozarządowych w realizacji działań na rzecz osób starszych	ilość zleconych organizacjom pozarządowym działań na rzecz seniorów w ramach zadania publicznego	UG, GOPS, DDS+, jednostki oświatowe
	ilość wspólnych przedsięwzięć instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz osób	

	starszych	
Rozwój aktywności społecznej, kulturalnej i zawodowej osób starszych		
Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym	wysokość środków z urzędu gminy przeznaczonych na rzecz realizacji działań na rzecz osób starszych	UG, GOPS
Wzrost aktywności osób starszych w życiu kulturalnym	ilość projektów zwiększających dostępność do oferty kulturalnej	GBP, DDS+, UG, GOPS
Promocja aktywności osób starszych	ilość projektów promujących twórczość artystyczną seniorów (festiwale, przeglądy muzyczne, strony internetowe, itp.)	UG, GOPS, CSW, GBP, DDS+, NGO, jednostki oświatowe
	ilość przeprowadzonych konkursów promujących aktywność osób starszych	
	ilość zorganizowanych konferencji, spotkań i innych wydarzeń prezentujących i promujących aktywność osób starszych	
Wzmocnienie integracji międzypokoleniowej		
Promowanie i wzmacnianie solidarności międzypokoleniowej	ilość zorganizowanych międzypokoleniowych spotkań integracyjnych, kulturalnych, edukacyjnych, okolicznościowych, itd.	UG, GOPS, DDS+, GBP, jednostki oświatowe

Wyjaśnienie skrótów:

UG – Urząd Gminy Darłowo

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Darłowie

DDS+ - Dzienny Dom „Senior+” w Wiekowie

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna w Domasławicach

CSW – Centrum Sportów Wodnych w Dąbkach

NGO – organizacje pozarządowe

Rozdział V. Monitoring i ewaluacja

Monitoring będzie polegał na gromadzeniu informacji i sprawozdań od Realizatorów uczestniczących w Programie i kontrolowaniu efektów jego realizacji. Trafność, efektywność i celowość przyjętych i realizowanych działań zostanie oceniona na podstawie analizy rocznych sprawozdań, składanych do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie w terminie: za 2019 rok do dnia 29.02.2020r., za 2020 rok do dnia 28.02.2021r. Sprawozdanie z realizacji Programu wszystkich Realizatorów będzie przygotowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Darłowie do końca pierwszego kwartału danego roku za rok poprzedni, tj. za rok 2019 do dnia 31.03.2020r., za rok 2020 do dnia 31.03.2021r. i przedstawione Radzie Gminy Darłowo.

Realizatorami Programu są:

- Gmina Darłowo,
- Dzienny Dom „Senior +” w Wiekowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Darłowie,
- Jednostki Oświatowe i Edukacyjne oraz Instytucje Kulturalne i Sportowe,
- Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w Darłowie,
- Organizacje Pozarządowe, Kościoły, itp.

Podsumowanie

Założenia zawarte w Programie Wsparcia i Aktywności Osób Starszych w Gminie Darłowo na lata 2019-2020 są odpowiedzią na prognozy demograficzne, według których w roku 2060 ponad 36% społeczeństwa osiągnie wiek 60+. Niezbędne jest zatem prowadzenie przez samorząd lokalny już dziś aktywnej polityki senioralnej wychodzącej naprzeciw nowym wyzwaniom w dziedzinie wspierania osób starszych, adekwatnej do potrzeb i oczekiwań środowiska seniorów. Podejmowane działania powinny wpływać na podnoszenie jakości życia osób starszych, a przede wszystkim zwiększać ich szanse na prowadzenie długiego, aktywnego, samodzielnego, niezależnego i godnego życia w miejscu swojego zamieszkania. Program Wsparcia i Aktywności Osób Starszych w Gminie Darłowo na lata 2019-2020 ma na celu stworzenie Gminy jeszcze bardziej przyjaznej osobom w wieku senioralnym.

Zawarte w Programie cele i działania realizowane będą w zależności od posiadanych i pozyskanych przez Gminę Darłowo i Realizatorów Programu środków finansowych.

Bibliografia

1. Gmina Kampania pn. „Gmina Wspierająca Rodzinę w 2017r.
2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień dla Gminy Darłowo na 2016 rok
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień dla Gminy Darłowo na 2017 rok
4. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień dla Gminy Darłowo na 2018 rok
5. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Darłowo na lata 2017-2023
6. <http://csw.gminadarlowo.pl>
7. <http://senior-plus.gminadarlowo.pl>
8. Kramkowska E., Człowiek stary jako ofiara przemocy w rodzinie, Gdańsk 2016
9. Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030
10. Program profilaktyki szczepień ochronnych przeciwko grypie dla mieszkańców Gminy Darłowo po 65 roku życia na lata 2017-2020
11. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Darłowo na lata 2016-2020
12. Program Polityki Społecznej pn. „Rehabilitacja lecznicza mieszkańców Gminy Darłowo na lata 2017-2019”
13. Raport o stanie Gminy Darłowo za rok 2018
14. Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020
15. Sprawozdanie z projektu „Profilaktyka – Aktywni 55+” w Gminie Darłowo w 2018r.
16. Sprawozdanie z projektu socjalnego pn. „Spartakiada Seniorów-Aktywni w każdym wieku” w 2018 roku
17. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Darłowo na lata 2014-2020
18. Uchwała Nr XLIV.427.2018 Rady Gminy Darłowo z dn. 31 stycznia 2018r. w sprawie utworzenia Rady Seniorów Gminy Darłowo
19. Uchwała Nr VI.59.2019 Rady Gminy Darłowo z dnia 27 lutego 2019r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat oraz trybu ich pobierania
20. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej
21. Ustawa z dnia 11 września 2015r. o osobach starszych
22. Ustawa z dnia 9 listopada 2018r. o kołach gospodyń wiejskich
23. Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020

Spis rysunków i tabel

Spis rysunków

Rysunek 1 Mapa obszaru gminy Darłowo	5
--	---

Spis tabel

Tabela 1 Wykaz ludności w sołectwach gminy Darłowo (stan na dzień 31.12.2018r.).....	6
Tabela 2 Liczba osób zameldowanych w gminie Darłowo w latach 2014 - 2020.....	7
Tabela 3 Prognoza ludności Polski w wieku poprodukcyjnym w latach 2015 - 2035 (w tys).....	8
Tabela 4 Przyrost naturalny w Gminie Darłowo w latach 2014 - 2018	9
Tabela 5 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2014 - 2018.....	9
Tabela 6 Liczba mieszkańców Gminy Darłowo w poszczególnych grupach wiekowych	9
Tabela 7 Liczba osób w wieku powyżej 60 roku życia korzystających z usług opiekuńczych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie	10
Tabela 8 Liczba beneficjentów Dziennego Domu „Senior+” w Wiekowie w latach 2016-2018.	11
Tabela 9 Kwota dotacji pozyskanej na rzecz funkcjonowania Dziennego Domu „Senior +” w Wiekowie w latach 2016-2018.	11
Tabela 10 Liczba mieszkańców Gminy Darłowo korzystających z Programu profilaktyki szczepień ochronnych przeciwko grypie w latach 2017-2018.....	13
Tabela 11 Liczba mieszkańców Gminy Darłowo korzystających z Programu pn. „Rehabilitacja lecznicza mieszkańców Gminy Darłowo” w latach 2017-2018.....	14

Załączniki

Załącznik nr 1. Karta monitoringu

.....
(pieczęć instytucji)

**Karta monitoringu
do Programu Wsparcia i Aktywności Osób Starszych w Gminie Darłowo
na lata 2019-2020**

za rok .....

Obszar	Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Rodzaj podjętych działań (wraz z podaniem wskaźników)	Uwagi

.....
(data i podpis osoby sporządzającej
sprawozdanie, telefon kontaktowy)